

Posouzení povahy pozemní komunikace

Ze zákona o pozemních komunikacích nevyplývá, že by pro posouzení povahy pozemní komunikace bylo rozhodující, kdo ji vybudoval a co bylo jeho motivem; rozhodující je zařazení komunikace do určité kategorie. Je-li místní komunikace vedena (převážně) po jiném pozemku, nevylučuje to, aby její část - byť i ze soukromoprávního hlediska neoprávněně - zasahovala na sousední pozemek. I v případě, že část pozemní komunikace zasahuje do pozemku, po kterém by podle příslušné dokumentace vést neměla, neznamená to, že v této části nejde o (nesamostatnou) součást stavby pozemní komunikace a že provoz na této části by měl mít jiná pravidla než na ostatních částech.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 22 Cdo 4427/2010, ze dne 17.10.2012)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně L. S., bytem v M. u J. 955, zastoupené Mgr. M.J., advokátem se sídlem v Č.T., proti žalovaným: 1) J. K., 2) P. K., oběma bytem v M. u J. 790, 3) V. D., 4) M. D., oběma bytem v M. u J. 835, žalovaní 1) - 4) zastoupení JUDr. J.S., advokátem se sídlem v T., a 5) obci M. u Jablunkova, se sídlem úřadu v M., o zdržení se zásahů do vlastnického práva, vedené u Okresního soudu ve Frýdku-Místku pod sp. zn. 12 C 130/2006, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. května 2010, č. j. 11 Co 657/2009-319, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění :

Žalobkyně se domáhala, aby se žalovaní zdrželi chůze a jízdy motorovými vozidly po vymezené části jejího pozemku parc. č. 977/1 v k. ú. a obci M. u J. Žalovaní 1) - 4) užívají část jejího pozemku jako přístupovou cestu ke svým nemovitostem, ačkoliv k tomu nemají žádný právní důvod, a žalovaná 5) tuto část jejího pozemku (spolu s pozemky jiných vlastníků parc. č. 4670 a parc. č. 977/2) udržuje jako místní komunikaci.

Soud prvního stupně rozsudkem ze dne 15. května 2009, č. j. 12 C 130/2006-203, žalovaným 1) - 4) uložil, aby se zdrželi chůze a jízdy motorovými vozidly po části pozemku, která je v grafické příloze na str. 30 znaleckého posudku Ing. S. K., CSc., č. 8/1-1/2008 ze dne 4. 3. 2008, a která je součástí rozsudku, označená jako červeně vyšrafovaná část pozemku parc. č. 977/1 zapsaného v Katastru nemovitostí Katastrálního úřadu pro Moravskoslezský kraj, katastrální pracoviště Třinec na listu vlastnictví pro k. ú. a obec M. u J. ve výměře 158,15 m² (výrok I. rozsudku), žalované 5) uložil, aby se zdržela jízdy motorovými vozidly a provádění úprav a udržovacích prací na předmětné části pozemku parc. č. 977/1 (výrok II. rozsudku) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok III. rozsudku).

Soud prvního stupně zjistil, že na pozemek žalobkyně parc. č. 977/1 (zapsaný v katastru nemovitostí jako zahrada o výměře 1529 m²), a to na část vymezenou znaleckým posudkem, položila Jednota SD Frýdek-Místek v 80. letech minulého století asfaltový povrch. Důvodem bylo zajištění příjezdu k její prodejně potravin na pozemku parc. č. 1021. Kupní smlouvou uzavřenou 2. 10. 1998 prodala Jednota SD Frýdek-Místek prodejnu č. p. 793 a pozemky parc. č. 1021 a č. 977/2 dceři žalobkyně L. Č. Další část asfaltového povrchu se nachází na pozemku L. Č. p. č. 977/2 a na pozemku parc. č. 4670 (spoluvlastníků J. D., M. H. a H. S.). Komunikace je zapsána v pasportu místních komunikací žalované 5) pod č. 34b, avšak z něj není zřejmé, na kterých pozemcích se má nacházet. Žádné správní rozhodnutí o zařazení této komunikace do pasportu místních komunikací žalovaná 5) nemá.

Od jejího zařazení v roce 1992 provádí její údržbu. Fakticky využívají zpevněný asfaltový povrch jako přístupovou cestu žalovaní 1) a 2) ke svému domu č. p. 790 a žalovaní 3) a 4) ke svému domu č. p. 835 se st. p. č. 1063 a pozemku parc. č. 1007/3. Žalobkyně s tímto užíváním svého pozemku nesouhlasila, nedala souhlas ani k jeho vyasfaltování. Na základě těchto zjištění dospěl soud prvního stupně k závěru, že na předmětné části pozemku žalobkyně se nenachází místní komunikace. I když je vedena v pasportu místních komunikací a jako místní komunikace slouží, nevznikla způsobem, který stanoví zákon. Místní komunikace představuje určité ztvárnění či zpracování povrchu pozemku. Nemůže tak být současně stavbou a pozemkem. Podle § 17 zákona č. [135/1961](#) Sb., o pozemních komunikacích (silniční zákon), bylo předpokladem zřízení místní komunikace na pozemku v soukromém vlastnictví jeho vyvlastnění nebo zřízení věcného břemene k tomuto účelu. Totéž platí i podle zákona č. [13/1997](#) Sb., o pozemních komunikacích (dále „ZPK“). Žalovaní 1) a 4) tak užívají část pozemku ve vlastnictví žalobkyně bez právního důvodu a žalovaná 5) jej neoprávněně udržuje jako místní komunikaci. Proti těmto neoprávněným zásahům žalovaných do vlastnického práva žalobkyně k části pozemku parc. č. 977/1 náleží žalobkyni ochrana podle § 126 odst. 1 občanského zákoníku (dále „obč. zák.“).

Krajský soud v Ostravě jako soud odvolací k odvolání žalovaných rozsudkem ze dne 12. května 2010, č. j. 17 Co 11 Co 657/2009-319, změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu zamítl a rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů. Odvolací soud opakoval důkaz listinami - pasportem místních komunikací žalované 5) a mapou těchto komunikací a dále provedl důkaz fotografiemi zachycujícími dům žalovaných 3) a 4) a prodejnu č. p. 793. Z těchto důkazů zjistil, že místní komunikace označená v seznamu (pasportu) místních komunikací pod č. 34b je totožná s vyasfaltovanou komunikací vedoucí od „hlavní cesty k obchodu a dále nahoru k polím“ a částečně vede po pozemku žalobkyně parc. č. 977/1 v rozsahu 158,15 m². Oproti soudu prvního stupně dospěl k závěru, že asfaltová úprava předmětného pozemku je stavbou - samostatným předmětem občanskoprávních vztahů a je místní komunikací ve smyslu § 6 odst. 1 ZPK. Nezkoumal, zda bylo na její stavbu vydáno stavební povolení, neboť ani jeho absence by nic neměnila na tom, že jde o stavbu. Odkázal na § 119 odst. 2 obč. zák., rozsudek velkého senátu Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 691/2005 a § 9 odst. 1 ZPK a uzavřel, že vlastníkem této místní komunikace je obec - žalovaná 5). Jako veřejně přístupnou pozemní komunikaci ji může podle § 19 odst. 1 ZPK užívat každý obvyklým způsobem. Připomněl také, že zákon pamatuje i na případy, kdy byla komunikace zřízena, aniž došlo k vypořádání s vlastníkem pozemku - podle § 17 odst. 2 ZPK je příslušný stavební úřad na návrh vlastníka stavby oprávněn zřídit věcné břemeno, které je nezbytné pro výkon vlastnického práva ke stavbě.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání. Jeho přípustnost opírá o § 237 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu (dále „o. s. ř.“) a odůvodňuje je tak, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci a vychází ze zjištění, které nemá podle obsahu spisu oporu v provedeném dokazování. Žalobkyně má za to, že na části jejího pozemku nikdy nevznikla pozemní komunikace - ani odvolacím soudem popsáná stavba. Podrobnou právní argumentaci již nabídla soudům obou stupňů v písemných podáních a přednesech u soudních jednání. Skutkové zjištění odvolacího soudu, že v pasportu místních komunikací je pod č. 34b zapsána místní komunikace nacházející se zčásti na pozemku žalobkyně parc. č. 977/1, nemá oporu v provedeném dokazování. Pod tímto číslem je pouze uvedena místní komunikace k obchodu (k L.), nikoli pozemky, na kterých se nachází. Navíc Veřejný ochránce práv ve své závěrečné zprávě z 13. 6. 2003 konstatoval, že zápis je veden pouze tužkou, tj. ve smazatelné formě, což je v rozporu s principem vedení jakékoliv úřední evidence. Asfaltový povrch položila na část pozemku žalobkyně Jednota SD Frýdek-Místek (nikoliv obec nebo jiný veřejnoprávní subjekt) pro zajištění přístupu k její prodejně, nikoli pro zajištění přístupu k okolním nemovitostem, tedy pro zřízení obecně přístupné komunikace. Podle žalobkyně z provedeného dokazování vyplývá, že místní komunikace je vedena po pozemku parc. č. 4670, jak o tom svědčí zápis v katastru nemovitostí, kde je evidován jako ostatní

plocha - ostatní komunikace. Žalobkyně s odkazem na náleží Ústavního soudu ze den 9. ledna 2008, sp. zn. ÚS 268/06, zdůrazňuje, že vlastnické právo patří do kategorie základních práv a svobod a že míru jeho omezení ve vztahu k veřejné moci je třeba dostatečně identifikovat. Takové omezení jejího vlastnického práva nelze dovozovat z pasportu místních komunikací, z něhož není ani zřejmé, kde se komunikace nachází. Navrhla, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaní 1) - 4) ve vyjádření k dovolání polemizují s výhradami dovolatelky a odkazují na závěry odvolacího soudu, s nimiž se ztotožňují. Připomínají, že neexistuje jiný způsob zajištění komunikačního spojení jejich nemovitostí než po místní komunikaci nacházející se zčásti na pozemku žalobkyně. Jde o užívání dlouhodobé, které i dovolatelkou citovaný náleží Ústavního soudu považuje za významné hledisko pro závěr o veřejné komunikaci. Vedení sporu považují žalovaní za zneužití práva žalobkyně. Zrušením předmětné komunikace by jí nevznikla žádná výhoda a nebylo by proporcionální ke škodám žalovaných i dalších nezúčastněných osob. Navrhli, aby dovolací soud dovolání zamítl.

Žalovaná 5) považuje za správný rozsudek odvolacího soudu, z něhož vyplývá, že na části pozemku žalobkyně parc. č. 977/1 se nachází místní komunikace, o kterou je povinna podle ZPK pečovat.

Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., že jsou uplatněny dovolací důvody upravené v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. a v § 241a odst. 3 o. s. ř. a že jsou splněny i další náležitosti dovolání a podmínky dovolacího řízení (zejména § 240 odst. 1, § 241 o. s. ř.), napadené rozhodnutí přezkoumal a zjistil, že dovolání není důvodné.

Vlastník má právo na ochranu proti tomu, kdo do jeho vlastnického práva neoprávněně zasahuje; zejména se může domáhat vydání věci na tom, kdo mu ji neprávem zadržuje (§ 126 odst. 1 obč. zák.).

V dané věci se žalobkyně domáhá ochrany vlastnického práva k pozemku, do kterého žalovaní podle jejího tvrzení zasahují neoprávněně tím, že jej užívají k jízdě a chůzi; obrana žalovaných je založena na tvrzení, že na sporném pozemku je stavba místní komunikace, kterou užívají z titulu práva obecného užívání veřejné komunikace. Pro posouzení uplatněného nároku tak bylo (kromě nepochybného vlastnictví žalobkyně k pozemku) nutné zjistit, zda na pozemku, který žalovaní užívají, je stavba komunikace jako samostatná věc, zda tedy žalovaní ve skutečnosti neužívají přímo pozemek žalobkyně, ale stavbu komunikace, a zda tato komunikace je místní komunikací ve smyslu ZPK.

Předmětem sporu naopak nebylo právo mít na cizím pozemku stavbu místní komunikace. Je totiž třeba rozlišit toto právo od práva místní komunikaci, byť neoprávněně zřízenou na cizím pozemku, užívat. To se podává i z § 17 odst. 2 ZPK, podle kterého, jestliže byla zřízena stavba dálnice, silnice nebo místní komunikace na cizím pozemku a vlastníku této stavby se prokazatelně nepodařilo dosáhnout majetkoprávního vypořádání s vlastníkem pozemku, je příslušný speciální stavební úřad oprávněn na návrh vlastníka stavby zřídit věcné břemeno, které je nezbytné pro výkon vlastnického práva ke stavbě, a to za jednorázovou náhradu ve výši, která podle zvláštního předpisu náleží za vyvlastnění. Z tohoto ustanovení vyplývá, že zákon rozlišuje vlastnictví pozemků pod komunikacemi (s výjimkou komunikace účelové) od vlastnictví samotné komunikace. Podobně např. může vlastník užívat neoprávněnou stavbu (§ 135c obč. zák.).

Je nepochybné, že místní komunikace může být samostatnou věcí v právním smyslu (§ 118 odst. 1, § 119 odst. 2 obč. zák.); to vyplývá jak z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 11. října 2006, sp. zn. 31 Cdo 691/2005, publikovaného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 76/2007, tak např. z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 11. září 2009, sp. zn. 5 As 62/2009, publikovaného ve Sbírce rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího správního soudu pod č. 2200/2011. Odvolací soud se zabýval kritérii pro vymezení komunikace jako samostatné stavby (str. 5 rozsudku) a dospěl k

závěru, že i v daném případě jde o samostatnou stavbu. Zbývalo tedy posoudit, zda jde o místní komunikaci. Odvolací soud „s ohledem na zařazení místní komunikace pod č. 34b do sítě místních komunikací v roce 1992“ vycházel z § 4b silničního zákona v tehdy platném znění.

Místními komunikacemi jsou obecně přístupné a užívané ulice, cesty a prostranství, které slouží místní dopravě a jsou zařazeny do sítě místních komunikací (§ 4b odst. 1 silničního zákona č. [135/1961](#) Sb., ve znění před novelou č. [213/1993](#) Sb.).

Skutečnost, že by sporná komunikace nebyla obecně přístupná a užívaná, nevyšla v řízení najevo; opak lze dovolit i z toho, že žalobkyně se jejímu užívání dalšími osobami brání a tvrdí, že jde o komunikaci určenou k zásobování prodejny. Nicméně tato okolnost by byla významná jen v řízení o zařazení komunikace do určité kategorie ve správním řízení (§ 3 odst. 1 ZPK), soud v tomto řízení uvedené zařazení nemůže přezkoumávat.

Podstatné tak bylo zjištění, zda je tato komunikace zařazena do sítě místních komunikací a zda je tak místní komunikací ve smyslu § 6 ZPK. Odvolací soud zopakoval a doplnil dokazování a dospěl k závěru, že tomu tak je. Podrobně přitom zdůvodnil, proč je komunikace, vyznačená v seznamu místních komunikací (č. l. 52), totožná se spornou komunikací. K tomuto závěru dospěl na základě hodnocení provedených důkazů, zejména seznamu místních komunikací, mapy místních komunikací a fotografií dokumentujících stav věci. Sporné navíc nebylo to, že po části pozemku žalobkyně vede vyasfaltovaná cesta, která je užívána ke komunikačním účelům.

Uvedené skutkové zjištění napadá dovolatelka dovolacím důvodem uvedeným v § 241a odst. 3 o. s. ř.; zpochybňuje tak hodnocení důkazů odvolacím soudem.

Podle § 132 o. s. ř. hodnotí důkazy soud podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci. Vzhledem k tomu, že občanské soudní řízení je ovládáno zásadou přímosti, je hodnocení důkazů věcí soudu, který tento důkaz provedl. Dovolací soud může samotné hodnocení důkazů, provedené jinak v souladu se zákonem, přezkoumávat jen tehdy, pokud je toto hodnocení zjevně nepřiměřené, zejména je v rozporu s pravidly logického myšlení, příp. s obecnou zkušeností. Samotná skutečnost, že důkazy bylo možno hodnotit více způsoby, ještě neznamená, že hodnocení provedené odvolacím soudem je nesprávné (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 1703/2001).

V dané věci nemůže dovolací soud hodnocení důkazů provedené odvolacím soudem zpochybnit. Odvolací soud důkazy řádně provedl, v rozhodnutí uvedl, jakými úvahami se při jejich hodnocení řídil, a tyto úvahy nejsou zjevně nepřiměřené. K dovolacím výtkám lze uvést, že ze zákona o pozemních komunikacích nevyplývá, že by pro posouzení povahy pozemní komunikace bylo rozhodující, kdo ji vybudoval a co bylo jeho motivem; rozhodující je zařazení komunikace do určité kategorie. Je-li místní komunikace vedena (převážně) po jiném pozemku, nevylučuje to, aby její část – byť i ze soukromoprávního hlediska neoprávněně – zasahovala na sousední pozemek. Dokonce i v případě, že část pozemní komunikace zasahuje do pozemku, po kterém by podle příslušné dokumentace vést neměla, neznamená to, že v této části nejde o (nesamostatnou) součást stavby pozemní komunikace a že provoz na této části by měl mít jiná pravidla než na ostatních částech.

Z uvedeného je zřejmé, že rozhodnutí odvolacího soudu je správné. Dovolací důvody upravené v § 241a odst. 2 písm. b) a v § 241a odst. 3 o. s. ř. tedy v posuzované věci nejsou dány. Vady řízení uvedené v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., ani jiné vady řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, k nimž dovolací soud přihlíží i bez návrhu, nebyly tvrzeny ani dovolacím soudem zjištěny. Proto nezbylo, než dovolání zamítnout (§ 243b odst. 2 o. s. ř.).

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)